

**Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista
alueidenkäyttötavoitteista**

*Annettu julkipanon jälkeen Helsingissä 30 päivänä
marraskuuta 2000*

**Ei voimassa lukujen
4.2-4.7, 8 ja 9 osalta**

MAANKÄYTTÖ- JA RAKENUSLAKI

Esipuhe

Valtioneuvoston päättämällä valtakunnallisilla alueidenkäyttötavoitteilla linjataan maamme alueidenkäyttöä pitkälle tulevaisuuteen. Tavoitteilla vastataan niihin haasteisiin, joita mm. muuttoliikkeen vaikutukset aluerakenteeseen, yhdyskuntarakenteen eheyttämisen tarve, elinympäristön laatuvaatimukset, luonnon- ja rakennusperinnön säilyminen ja yhteysverkostojen toimivuus alueidenkäytölle asettavat.

Valtakunnallisilla alueidenkäyttötavoitteilla on kytkentä alueidenkäytön maailmanlaajuiseen kenttään. Tavoitteilla edistetään erityisesti kulttuuriympäristön suojelua, biologista monimuotoisuutta ja ilmastonmuutosta koskevien kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoa samoin kuin Euroopan aluesuunnittelun ja aluekehityksen suunta- viivojen toteuttamista Suomessa.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan tavoitteiden toteutumista tulee edistää valtion viranomaisten toiminnassa, maakunnan suunnittelussa ja kuntien kaavoituksessa. Tavoitteiden ensi sijaisena tarkoituksena on toimia kaavoituksen ennako-ohjauksen välineenä alueidenkäyttöä koskevissa valtakunnallisissa kysymyksissä.

Valtioneuvoston päättämät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat monivaiheisen ja vuorovaikutteisen valmistelu-

prosessin tulos. Valmistelun yhteistyöryhmissä oli edustus ministeriöistä, maakuntien liitoista, Suomen Kuntaliitosta ja alueellisista ympäristökeskuksista. Valmistelutyön aikana järjestettiin lukuisia seminaareja ja keskustelutilaisuuksia, käytiin laaja lausuntokierros ja hyödynnettiin internet-sivuja. Vaikutusten arviointi kytkettiin tavoitteiden valmisteluun alusta lähtien.

Myös eduskunta oli mukana tavoitteiden valmistelussa. Valtioneuvosto antoi eduskunnalle selonteon, joka sisälsi alustavan ehdotuksen tavoitteista. Selontekoa koskevassa vastauksessaan eduskunta katsoi yksimielisesti, että ehdotetut tavoitteet olivat lähtökohdiltaan ja päälinjauksiltaan perusteltuja, esitti eräitä tarkennustarpeita ja piti tärkeänä, että valtioneuvosto hyväksyisi tavoitteet.

Julkaisu sisältää valtioneuvoston päätöksen, joka tulee voimaan 1.6.2001. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden myötä maankäyttö- ja rakennuslain ohjausjärjestelmä on täydentynyt toimivaksi kokonaisuudeksi, jolla kestävää alueidenkäyttöä ja hyvää elinympäristöä edistetään maamme eri osissa.

Helsingissä 31.12.2000

Osaston päällikkö
Ylijohtaja

Pekka Kangas

Sisältö

Esipuhe	3
1 Johdanto	8
2 Tavoitteiden lähtökohdat	12
2.1 Tavoitteiden oikeusperusta	12
2.2 Tavoitteiden suhde muuhun lainsäädäntöön	13
2.3 Tavoitteiden alueidenkäytöllinen luonne	14
2.4 Tavoitteiden merkitys kansainvälisten sopimusten toimeenpanossa	15
2.5 Tavoitteiden kytkentä Euroopan aluesuunnittelun ja aluekehityksen suuntaviivoihin	16
3 Tavoitteiden valmistelu	20
4 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	24
4.1 Tavoitteiden ryhmittely ja sen perustelut	24
4.2 Toimiva aluerakenne	26
4.3 Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu	27
4.4 Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat	28
4.5 Toimivat yhteysverkostot ja energiahuolto	30
4.6 Helsingin seudun erityiskysymykset	32
4.7 Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet	32
5 Tavoitteiden ympäristö- ja muut vaikutukset	36

6	Tavoitteiden oikeusvaikutukset	42
7	Tavoitteiden toteuttaminen ja seuranta	46
7.1	Alueidenkäytön suunnittelu	46
7.2	Valtion viranomaisten toiminta	47
7.3	Toteuttamisen seuranta	48
8	Päätöksen voimaantulo ja toimeenpano	50
9	Muutoksenhaku	52
	Liite	
	Valitusosoitus	53
	Kuvailulehti	55

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

Johdanto

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaan valtioneuvosto voi hyväksyä alueidenkäyttöä ja aluerakennetta koskevia valtakunnallisia tavoitteita. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tehtävänä on osaltaan tukea ja edistää maankäyttö- ja rakennuslain yleisten tavoitteiden ja laissa määriteltyjen alueidenkäytön suunnittelun tavoitteiden saavuttamista. Keskeisimpiä näistä tavoitteista ovat kestävä kehitys ja hyvä elinympäristö. Tarkoituksena on myös edistää kansainvälisten sopimusten ja sitoumusten täytäntöönpanoa Suomessa sekä turvata alueidenkäytölliset edellytykset valtakunnallisille hankkeille.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää, johon kuuluvat lisäksi maakuntakaava, yleiskaava ja asemakaava. Maakuntakaavalla ratkaistaan alueidenkäytön maakunnalliset kysymykset. Yleis- ja asemakaavoilla ohjataan kunnan alueidenkäyttöä.

Maankäyttö- ja rakennuslaki lisäsi oleellisesti kuntien päätösvaltaa kaavoituksessa kuntakaavojen alistamisvelvollisuuden poistuksessa. Jälkivalvonnan poistuminen korostaa kaavoituksen ennakko-ohjauksen merkitystä. Lain mukaisen alueidenkäytön suunnittelu-

järjestelmän toimivuus ja vaikuttavuus edellyttää ennalta asetettuja valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita, jotka ohjaavat alueidenkäyttöä ja alueidenkäytön suunnittelua. Tavoitteiden ensisijaisena tarkoituksena on varmistaa valtakunnallisesti merkittävien asioiden huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa. Tavoitteet antavat kaavoituksen ennakko-ohjaukselle sisällöllisen perustan valtakunnallisesti merkittävässä alueidenkäytön kysymyksissä.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet noudattavat maankäyttö- ja rakennuslain kantavaa ajatusta päätösvalan siirrosta lähelle kansalaisia. Tavoitteissa ilmaistaan valtioneuvoston näkemys valtakunnallisesti merkittävistä alueidenkäytön kysymyksistä, mutta ei oteta kantaa niiden ratkaisemiseen. Tavoitteet tulevat lain hengen mukaisesti konkreettisiksi ja ratkaistaviksi maakuntien ja kuntien suunnittelussa sekä valtion eri viranomaisten toiminnassa. Tällöin voidaan ottaa huomioon alueelliset ja paikalliset erityispiirteet ja tarvittava yhteensovittaminen muiden tavoitteiden kanssa.

Suomalaisessa yhteiskunnassa menneinä oleva kehitys asettaa alueidenkäytölle

merkittäviä haasteita.¹ Niiden ratkaisemiseksi tarvitaan valtakunnallista tavoitteenasettelua.

Kansainvälistyminen kiristää talouselämän kilpailua ja muodostaa eurooppalaisia yritys- ja alueverkostoja. Suomen haasteena on hyödyntää sijaintiaan osana Itämeren aluetta. Maan aluerakenteeseen vaikuttaa ratkaisevasti yhä jatkuva kaupungistuminen asutuksen keskittyessä ja painottuessa Etelä-Suomeen ja rannikolle. Samaan aikaan kaupunkiseutujen ja taajamien reuna-alueet hajautuvat yhä laajemmiksi harvan asutuksen alueiksi. Näillä kehityssuunnilla on pitkäaikaisia vaikutuksia erityisesti elinympäristöön ja talouteen, mutta niitä voidaan hallita alueidenkäytöllä ja alueidenkäytön suunnittelulla.

Väestömäärien ja väestörakenteen muutokset sekä tietoteollisuuden ja palvelualojen murros vaikuttavat yhdyskuntien sisäiseen rakenteeseen. Tällöin korostuvat elinkeinoelämän toimintaedellytysten kehittäminen ja asukkaiden tarpeet, erityisesti asuminen, palvelut, liikkumismahdollisuudet sekä elinympäristön laatu ja turvallisuus. Näiden turvaaminen on tärkeää niin väestömäärän kasvun kuin vähenemisenkin oloissa. Maaseudulla ja muuttotappioalueilla alueidenkäytön erityisenä haasteena on se, että olemassa olevia rakenteita hyödynnetään, elinkeinotoimintaa monipuolistetaan ja väestön hyvinvointi turvataan. Huomiota on kiinnitettävä myös maaseudun kulttuuriympäristö-

jen säilymiseen, koska niiden luontaisen vaalimisen perustana oleva elinkeinorakenne on muuttumassa.

Ympäristökysymysten näkökulmasta alueidenkäytön keskeisimpiä tulevaisuuden haasteita ovat luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja ilmastonmuutos. Ympäristön jatkuva ja yhä nopeutuva muuttuminen uhkaa eniten luonnon monimuotoisuutta ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen säilymistä. Suomen kaltaisessa maassa ilmastonmuutoksen hallinnassa on oleellista asutuksen sijoittuminen ja liikenteen päästöjen vähentäminen. Niihin voidaan ratkaisevasti vaikuttaa yhdyskuntarakenteiden kehittämällä.

Ympäristön laatu sekä yhdyskuntien ja niitä yhdistävien verkostojen toimivuus vaikuttavat keskeisesti suomalaisen yhteiskunnan tulevaan kehitykseen. Alueidenkäytön perushaasteena on kyky varautua erilaisiin muutospaineisiin ja kehityskulkuihin, hallita ja lieventää niistä mahdollisesti aiheutuvia ongelmia sekä luoda edellytyksiä yhteiskunnan halutulle kehitykselle.

¹ Valtioneuvoston edeuskunnalle antama selonteko valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista (VNS 2/2000) sisältää perusteellisen kuvauksen alueidenkäytön nykytilasta ja kehitysnäkymistä.

1.

2.

Tavoitteiden lähtökohdat

Tavoitteiden lähtökohdat

2.1 Tavoitteiden oikeusperusta

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet voivat maankäyttö- ja rakennuslain 22 §:n 2 momentin mukaan koskea asioita, joilla on

- aluerakenteen, alueiden käytön taikka liikenne- tai energiaverkon kannalta kansainvälinen tai laajempi kuin maakunnallinen merkitys;
- merkittävä vaikutus kansalliseen kulttuuri- tai luonnonperintöön; tai
- valtakunnallisesti merkittävä vaikutus ekologiseen kestävyYTEEN, aluerakenteen taloudellisuuteen tai merkittävien ympäristöhaittojen välttämiseen.

Maankäyttö- ja rakennuslain 22 §:n 3 momentin mukaan valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita annettaessa on otettava huomioon maankäyttö- ja rakennuslain 1 §:ssä säädetyt lain yleiset tavoitteet ja 5 §:ssä säädetyt alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet. Lain yleisenä tavoitteena on järjestää alueidenkäyttö niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväälle kehitykselle. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet täsmentävät ja syventävät lain yleisiä tavoitteita ja niistä joh-

dettuja kaavojen sisältövaatimuksia valtakunnallisesta näkökulmasta.

Ekologisesti kestävä kehitys tarkoittaa kestäväää energian ja luonnonvarojen käyttöä, ympäristökuormituksen sopeuttamista luonnon sietokykyyn, kestäväää materiaaliloutta sekä biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä. Taloudellisesti kestävä kehitys edellyttää, että ratkaisujen tulee olla yhtä aikaa sekä taloudellisesti että ekologisesti järkeviä ja tehokkaita. Taloudellinen kestävyys merkitsee kansallisvarallisuuden säilyttämistä ja sen kartuttamisedellytysten luomista. Sosiaalisesti kestävä kehitys edellyttää kansalaisten hyvinvoinnin turvaamista ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden edistämistä. Kulttuurisen kestävyuden kannalta on tärkeää vaalia kansallisen kulttuuriperinteen alueellisia ominaispiirteitä.

Hyvän elinympäristön tärkeitä ominaisuuksia ovat terveellisyys, turvallisuus, toimivuus ja viihtyisyys. Elinympäristön laadun parantaminen edellyttää näiden vahvistamista niin, että samalla otetaan huomioon tasavertaisesti eri väestöryhmien tarpeet. Mittakaavaltaan inhimillisellä yhdyskuntarakentamisella on oleellinen merkitys luotaessa edellytyksiä hyvälle elinympäristölle.

Maankäyttö- ja rakennuslain 22 §:n 2

momentin mukaisesti tavoitteita on määritelty kansainvälisesti tai kansallisesti merkittävistä asioista.

Kansainvälistä merkitystä arvioitaessa on kiinnitetty huomiota valtioiden rajat ylittäviin alueidenkäytön ja aluerakenteen kysymyksiin sekä maailmanlaajuisiin ympäristöongelmiin, joiden ratkaisemiseen alueidenkäytöllä voidaan vaikuttaa. Kansainvälistä merkitystä on myös niillä alueidenkäyttötarkoituksilla, joilla vaikutetaan EU:n säännösten tai kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoon.

Valtakunnallista merkitystä arvioitaessa on kiinnitetty huomiota koko maata koskeviin tai maakuntien rajat ylittäviin aluerakenteen ja alueidenkäytön kehittämiskysymyksiin. Yleensä aluerakenteen tai liikenne- tai muiden verkostojen kehittämiseen liittyvät ratkaisut ulottuvat laajemmalle kuin yhden maakunnan alueelle. Yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu ovat koko maan mitta-kaavassa keskeisiä alueidenkäytön kysymyksiä, joilla on merkittäviä vaikutuksia ekologiseen kestävyys- ja merkittävien ympäristöhaittojen välttämiseen.

Alueidenkäyttö vaikuttaa merkittävästi kansalliseen kulttuuri- ja luonnonperintöön sekä luonnonvaroihin. Kansallisen luonnonperinnön turvaamiseksi tärkeimmistä luonnonsuojeluohjelmista on jo päätetty. Sellaisen luonnonarvojen turvaamista, joita luonnonsuojeluohjelmissa ei ole käsitelty, voidaan kuitenkin edistää kaavoituksen keinoin. Kulttuuri- ja luonnonperinnön kannalta merkit-

tävimpiä alueita ovat kansallismaisemat sekä valtakunnallisesti merkittävät maisemakokonaisuudet ja kulttuuriympäristöt.

2.2 Tavoitteiden suhde muuhun lainsäädäntöön

Maankäyttö- ja rakennuslaki on osa ympäristönkäytön ohjausjärjestelmää, johon kuuluu monia muita lakeja. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kannalta keskeisiä ovat luonnonsuojelulaki, metsälaki, vesilaki, maa-aineslaki, rakennussuojelulaki, muinaismuistolaki ja ympäristönsuojelulaki. Näissä laeissa säädetään muiden tavoitteiden ohella myös suojelusta kyseisellä toimialalla ja asetetaan rajoituksia ympäristön muuttamiselle. Ympäristön suojelusta huolehditaan ensisijaisesti erityislainsäädännön vaatimusten mukaisesti ja niissä määritellyin keinoin.

Alueidenkäytön suunnittelulle on maankäyttö- ja rakennuslailla määritelty erityislakeja kokonaisvaltaisemmat tavoitteet. Lain 5 §:ssä alueidenkäytön suunnittelun tavoitteeksi on asetettu mm. luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilyminen, kulttuuriarvojen vaaliminen, ympäristönsuojelu ja ympäristöhaittojen ehkäiseminen sekä luonnonvarojen säästeliäs käyttö. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tulee tukea ja edistää laissa määriteltyjen alueidenkäytön suunnittelun tavoitteiden saavuttamista. Edellä mainittujen ympäristöta-

voitteiden edistäminen kuuluu näin ollen myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden piiriin.

Vaikka varsinaiset suojelutehtävät hoidetaan erityislakien nojalla, tulee suojelutavoitteiden toteutumista edistää ja tukea myös alueidenkäytön ja sen suunnittelun keinoin. Alueidenkäytön suunnittelu on luonteeltaan kokonaisvaltaista ja eri intressejä yhteensovittavaa toimintaa, jossa tunnustetaan toiminnalliset tarpeet ja sovitetaan ne ympäristön vaatimuksiin. Tämä edesauttaa ympäristöllisten näkökohtien riittävän laaja-alaista tarkastelua ja varhaista huomioon ottamista alueidenkäytön suunnittelussa ennen hankekohtaisia ratkaisuja ja erityislakien mukaisia menettelyjä.

Valtakunnallisilla alueidenkäyttötavoitteilla ei luoda erityislainsäädännön kanssa päällekkäistä ohjauskeinoja. Päällekkäisyyden välttämiseksi seuraa, ettei tavoitteissa toisteta erityislaeista johtuvia rajoituksia.

2.3 Tavoitteiden alueidenkäytöllinen luonne

Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita on määritelty ainoastaan sellaisista valtakunnallisesti merkittävistä asioista, joihin maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettulla ohjausjärjestelmällä voidaan vaikuttaa. Näin ollen tavoitteet rajautuvat lain soveltamisalan mukaisesti asioihin, jotka koskevat alueiden-

käyttöä ja alueidenkäytön suunnittelua. Tavoitteissa ei käsitellä alue-, energia- tai liikennepoliittisia kysymyksiä eikä määritellä niitä koskevia taloudellisia ratkaisuja.

Valtakunnallisilla alueidenkäyttötavoitteilla varaudutaan eräisiin valtakunnallisesti merkittäviin hankkeisiin niiden alueidenkäytöllisten tarpeiden osalta, mutta ei muutoin muodosteta kantaa hankkeiden toteuttamiseen. Yksilöimällä tietyt valtakunnallisesti merkittävät hankkeet voidaan varmistaa se, etteivät esimerkiksi yksittäiset kunnat toimiltaan estä tai vaikeuta useiden kuntien tai maakuntien alueille ulottuvien yhteys- tai muun perusrakenteen verkostojen rakentamismahdollisuuksia. Tällaiset tavoitteissa yksilöidyt hankkeet toteuttavat valtakunnallisesti merkittävää yhteys- tai muuta tarvetta, mutta niiden toteuttamisen aikataulu, toteuttamistapa tai ylipäätänsä toteuttaminen saattavat olla vielä avoimia.

Pyrkimyksenä on, että yhteiskuntapolitiikan eri lohkot tukevat toisiaan. Tämä on pyritty varmistamaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden laajapohjaisella ja vuorovaikutteisella valmistelulla. Tavoitteiden valmistelussa on sovitettu yhteen eri sektoreiden ja tahojen keskeisimmät alueidenkäyttöön liittyvät tavoitteet valtakunnallisiksi näkemykseksi.

2.4 Tavoitteiden merkitys kansainvälisten sopimusten toimeenpanossa

Vaikka alueidenkäyttöä koskeva päätöksenteko on täysin kansallista, vaikuttavat siihen kansallisen tavoitteenasettelun lisäksi kansainväliset sopimukset. Suomi on sitoutunut lukuisiin kansainvälisiin sopimuksiin, joiden velvoitteiden toteuttaminen edellyttää myös alueidenkäytön keinojen käyttöä.

Ilmastonmuutosta koskeva YK:n puitesopimuksen (SopS 61/1994) tavoitteena on kasvihuonekaasujen pitoisuuksien vakiinnuttaminen ilmakehässä turvalliselle tasolle. Ilmastokeskukseen liittyvässä Kioton pöytäkirjassa teollisuusmaat sitoutuvat vähentämään pöytäkirjassa mainittuja kasvihuonekaasupäästöjään niin, että niiden kokonaismäärä vähenee vähintään 5 % vuoden 1990 päästöjen tasosta velvoitekauden 2008-2012 aikana. EU:n sisäisen taakanjaon mukaan Suomen tulee vuoteen 2010 mennessä vakiinnuttaa kasvihuonekaasupäästöt vuoden 1990 tasolle.

Suomen kaltaisessa maassa alue- ja yhdyskuntarakenteella on merkittävä vaikutus ilmastonmuutoksen hallinnassa. Teollisuuden päästöjen ohella suurimmat päästölähteet ovat rakennusten lämmitys ja liikenne, joihin molempiin voidaan vaikuttaa alueidenkäytön ratkaisuilla. Tavoitteilla pyritään vaikuttamaan energian tehokkaaseen käyttöön, energian säästöön ja uusiutuvien energialähteiden

lisääntyvään käyttöön, jotka omalta osaltaan hidastavat ilmastonmuutosta.

Biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen (SopS 78/1994) tavoitteena on maapallon ekosysteemien, eläin- ja kasvilajien sekä niiden sisältämien perintökäytöiden monimuotoisuuden suojeleminen ja kestävä käyttö. Sopimuksen mukaan monimuotoisuus tulisi kytkeä osaksi yhteiskunnan eri sektoreiden sisäisiä ja niiden välisiä suunnitelmia ja toimintaperiaatteita. Sopimus laajentaa suojeleminen myös perinteisen luonnonsuojelun ulkopuolelle.

Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa painotetaan luonnon monimuotoisuutta osana eri maankäyttötarpeita kokonaisvaltaisesti yhteensovittavaa alueidenkäytön suunnittelua. Tärkeää on kiinnittää huomiota vihervyöhykkeiden ja monipuolisten luonnonympäristöjen riittävyteen yhdyskuntien kehittämisessä, ekologisten käytävien tarpeeseen sekä ekologisesti merkittävien ja yhtenäisten luonnonalueiden säilymiseen yhtenäisenä.

Suomea velvoittaa tällä hetkellä kolme kulttuuriympäristön suojeleminen koskevaa kansainvälistä sopimusta. Maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemista koskevan yleissopimuksen (SopS 19/1987) tavoitteena on yhtenäisen ja tehokkaan järjestelmän luominen yleismaailmallisesti arvokkaan kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemiseksi. Sopimusosapuolia veloitetaan suojelemaan alueellaan olevat maailmanperintökohteet. Euroopan rakennustaiteellisen perinnön suo-

jelua koskeva yleissopimus (SopS 10/1992) edellyttää sopimusosapuolilta toimenpiteitä rakennustaiteellisen perinnön suojelemiseksi. Rakennustaiteellinen perintö kattaa kaikki historiallisesti, arkeologisesti, taiteellisesti, tieteellisesti, yhteiskunnallisesti tai teknisesti huomattavan mielenkiintoiset rakennukset ja rakenteet sekä kaupunki ja maaseuturakennusten ryhmät. Eurooppalaisen yleissopimuksen arkeologisen perinnön suojelusta (SopS 26/1995) tarkoituksena on suojella arkeologista perintöä Euroopan maiden yhteisen muistin lähteenä sekä historiallisen ja tieteellisen tutkimuksen välineenä. Sopijapuolet sitoutuvat pyrkimykseen sovittaa yhteen arkeologiset ja maankäytön suunnittelun tarpeet. Suomi allekirjoitti Euroopan maisemasopimuksen 20 päivänä lokakuuta 2000. Se asettaa velvoitteiksi huomioida maisemalliset tekijät lainsäädännössä ja eri tason toimintaohjelmissa, edistää tietoisuutta maisemallisuudesta arvoista, määrittellä ja analysoida maisemia ja hyväksyä niille laatutavoitteita sekä hyväksyä maiseman suojeluun, hoitoon ja suunnitteluun tarpeellisia välineitä. Sopimus tulee voimaan sen jälkeen kun kymmenen valtiota on ratifioinut sen.

Alueidenkäytön suunnittelu on ratkaisevassa asemassa näiden sopimusten täytäntöönpanossa. Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa kansainväliset sopimukset ja yleensä valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriperintöarvojen säilyminen asetetaan alueidenkäytön lähtökohdiksi. Tavoitteissa korostuu kulttuuriperintöarvojen merkitys ja

huomioon ottaminen alueiden identiteetin, vetovoimaisuuden ja matkailun kehittämisen tukena.

2.5 Tavoitteiden kytkentä Euroopan aluesuunnittelun ja aluekehityksen suuntaviivoihin

Suomi on EU:n jäsenmaana hyväksynyt vuonna 1999 Euroopan aluesuunnittelun ja aluekehityksen suuntaviivat (European Spatial Development Perspective, ESDP). ESDP-asiakirja on merkittävä askel EU:n aluesuunnitteluyhteistyössä. Keskustelu suuntaviivoista on lisännyt rajat ylittävää yhteistyötä aluesuunnittelukysymyksissä eri jäsenmaiden välillä. Suuntaviivat eivät sido jäsenmaita, mutta ne ovat luonteeltaan yhteisesti hyväksytyjä aluesuunnittelun periaatteita. Läheisyysperiaatetta noudattaen aluesuunnittelun lopulliset ratkaisut tehdään jäsenmaan suunnittelu- ja hallintojärjestelmän puitteissa.

Lisäksi Suomi on Euroopan neuvoston jäsenmaana hyväksynyt syyskuussa 2000 Euroopan kestävä aluesuunnittelua ja aluekehitystä edistävät periaatteet (Guiding Principles for Sustainable Spatial Development of the European Continent, GPSDE). Ne ovat linjauksiltaan samansuuntaiset ESDP-asiakirjan kanssa.

ESDP-suuntaviivat on ryhmitelty kolmeen pääryhmään, joita ovat tasapainoisen ja monikeskuksisen kaupunkijärjestelmän luo-

minen sekä kaupungin ja maaseudun välisen suhteen uudistaminen, infrastruktuurin ja tiedon yhdenmukaisen saatavuuden varmistaminen sekä luonnon- ja kulttuuriperinnön järkevä hoito ja suojeleminen.

Monikeskinen aluerakenne ja aluekehitys korostaa tasapainoisen yhdyskuntarakenteen merkitystä ja kaupunkien yhteistyön tarvetta. Suuntaviivat nostavat esille yhdyskuntarakenteen hajoamisen varjopuolet ja korostavat huolellisen sijainti- ja rakentamispolitiikan merkitystä. Tärkeänä pidetään kaupunkien ja niitä ympäröivien kuntien yhteistyön tiivistämistä.

ESDP-asiakirja lähtee mm. siitä, että toimiva liikenne ja riittävät tietoliikennemahdollisuudet ovat tärkeä edellytys EU:n reuna-alueiden kehittämisessä. ESDP-suuntaviivat korostavat liikenteen kasvun haittoja ja että järkevällä aluesuunnittelulla voidaan vaikuttaa liikennetarpeen vähentämiseen. Olemassa olevan infrastruktuurin tehokkaampaa hyväksi käyttöä olisi lisättävä eri kuljetusmuotojen välisillä kuljetusketjuilla. Rautateiden ja vesiliikenteen hyödyntämistä tavaraliikenteessä olisi lisättävä. Tärkeänä pidetään myös aluesuunnittelun ja liikennesuunnittelun nykyistä parempaa yhteensovittamista.

ESDP-asiakirjassa todetaan, että aluesuunnittelulla voi olla paikallisella ja alueellisella tasolla tärkeä tehtävä luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lisäksi korostetaan luonnon ja kulttuuriperinnön merkitystä taloudellisen kehityksen perustana. Tärkeänä pidetään myös yhteensovittettujen

aluesuunnittelustrategioiden laatimista kulttuurimaisemien vaalimiseksi sekä ympäristöltään herkkien alueiden turvaamiseksi.

Suomalainen yhdyskuntakehitys ja siihen liittyvät ongelmat ja mahdollisuudet ovat pitkälti samanlaisia Euroopan unionissa havaittavien yleisten kehityssuuntien kanssa. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovatkin sisällöltään ja painotuksiltaan samansuuntaisia ESDP-suuntaviivojen kanssa. Valtakunnallisilla alueidenkäyttötavoitteilla edistetään osaltaan ESDP-suuntaviivojen toteuttamista Suomessa.

Tavoitteiden valmistelu

1.

2.

3.

Tavoitteiden valmistelu

1.
2.
3.

Maankäyttö- ja rakennuslain 23 §:n mukaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden valmistelun on perustuttava eri tahojen vuorovaikutukseen. Ympäristöministeriö asetti tammikuussa 1999 valmistelutyötä varten yhteistyöryhmän, jossa oli edustus yhdeksästä ministeriöstä, maakuntien liitoista, Suomen Kuntaliitosta ja alueellisista ympäristökeskuksista.

Yhteistyöryhmän apuna toimi seitsemän aihekohtaista teemaryhmää, jotka kartoittivat valtakunnallisesti merkittäviä alueidenkäyttökysymyksiä ja valmistelivat alustavia tavoitteita. Teemaryhmiin oli koottu eri tahojen monipuolinen asiantuntemus.

Valmistelutyön aikana järjestettiin kaksi laajapohjaista sidosryhmäseminaaria, joissa eri tahot toivat näkemyksensä valmistelutyöhön. Erikseen järjestettiin keskustelutilaisuuksia ja neuvotteluja mm. maakuntien liittojen ja alueellisten ympäristökeskusten kanssa. Luonnosvaiheen tekstit olivat varsin aikaisessa vaiheessa myös ympäristöministeriön internet -sivuilla eri tahojen ja yleisön tutustumista ja kommentoimista varten.

Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskevan valtioneuvoston päätöksen luonnoksesta pyydettiin lokakuussa 1999 lausunnot 170 taholta ja lausunnot annettiin

120. Pääosassa lausunnoista valtakunnan tason alueidenkäytön ohjaamista pidettiin tärkeänä ja tarpeellisena osana maankäyttö- ja rakennuslain ohjausjärjestelmää. Tarvetta perusteltiin erityisesti nykyisellä yhteiskunnallisella tilanteella: elinkeinoelämän muutoksilla, kaupungistumisella sekä yhtäältä väestön keskittymisellä ja toisaalta taantuvalla kehityksellä. Päätösluonnoksen rakennetta pidettiin yleensä selkeänä. Useimmat tahot pitivät esiin nostettuja asioita valtakunnallisesti merkittävänä ja määriteltyjä tavoitteita pääosin asianmukaisina ja perusteltuina. Useat lausunnoista olivat kuitenkin keskenään ristiriitaisia, mikä kertoo siitä, että eri tahoilla oli erilaisia odotuksia tavoitteiden merkityksestä ja sisällöstä. Lausunnoissa esitettiin myös lukuisa määrä yksittäisiä huomautuksia luonnokseen. Lausunnoissa annettiin tunnustusta avoimelle ja vuorovaikutteiselle valmisteluprosessille.

Lausunnot otettiin huomioon valmisteltaessa alustava ehdotus valtioneuvoston päätökseksi valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. Kansanedustajille järjestettiin helmikuussa 2000 seminaari, jossa heille esitettiin alustava päätösehdotus ja varattiin mahdollisuus keskustella siitä. Seminaarissa esitettiin alustavaa ehdotusta koskevien nä-

kemysten ohella tarve tuoda asia eduskunnan keskusteluun selonteon myötä. Selonteon tarvetta perusteltiin myös sillä, että se toisi asian paremmin tunnetuksi.

Valtioneuvosto antoi 26 päivänä toukokuuta 2000 eduskunnalle selonteon valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista (VNS 2/2000). Kirjelmässään 25 päivänä lokakuuta 2000 (23/2000 vp) valtioneuvostolle eduskunta piti varsin tärkeänä, että valtioneuvosto hyväksyy tavoitteet, jotta uuden lain tarkoittama suunnittelujärjestelmä saadaan tasapainoiseksi kokonaisuudeksi. Eduskunnan mukaan selonteon sisältämä ehdotus valtakunnallisiksi alueidenkäyttötavoitteiksi oli lähtökohdiltaan ja päälinjauksiltaan perusteltu ja ehdotetut tavoitteet vastasivat asiallisesti maankäyttö- ja rakennuslain 22 §:n luetteloa niistä asioista, joista tavoitteita voidaan antaa. Kirjelmässä eduskunta totesi, että eräiltä osin ehdotettuja tavoitteita ja muita valtioneuvoston päätöksen osia on kuitenkin vielä tarpeen selkeyttää. Eduskunnan mukaan jatkovalmistelussa tulisi täsmentää tavoitteiden oikeusvaikutusten kohdentamista, varmistaa, ettei yleis- ja erityistavoitteiden välillä ole päällekkäisyyksiä eikä tavoitteet ole myöskään päällekkäisiä kaavojen sisältövaatimusten tai erityislainsäädännön kanssa, selvittää mahdollisuudet tavoitteiden toteuttamisvastuun tarkempaan kohdentamiseen sekä arvioida vielä ehdotettujen tavoitteiden valtakunnallista merkittävyyttä.

Ehdotettuihin valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin tehtiin selonteon

eduskuntakäsittelyn jälkeen eduskunnan kirjelmässään edellyttämiä tarkennuksia ja täsmennyksiä.

Vaikutusten arviointi kytkettiin tavoitteiden valmisteluun alusta lähtien. Tavoitteiden ympäristö- ja muita vaikutuksia selostetaan luvussa 5.

Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista

1.

2.

3.

4.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

1.

2.

3.

4.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

1.

2.

3.

4.

4.1 Tavoitteiden ryhmittely ja sen perustelut

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on ryhmitelty asiasisällön perusteella seuraaviin kokonaisuuksiin:

- Toimiva aluerakenne
- Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu
- Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat
- Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto
- Helsingin seudun erityiskysymykset
- Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet.

Näistä Helsingin seudun erityiskysymykset sekä luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet sisältävät alueellisesti kohdennettuja tavoitteita, jotka tulee kyseisillä alueilla ottaa huomioon koko maata koskevien tavoitteiden ohella.

Aluerakenteen toimivuudella on niin valtakunnallista kuin kansainvälistäkin merkitystä. Aluerakenteen kehittämisessä korostuu tarve hyödyntää alueiden omia vahvuuksia, edistää alueiden keskinäistä verkostoitumista ja työnjakoa sekä luoda erilaisia kehittä-

tämisvyöhykkeitä. Olemassa olevien rakenteiden mahdollisimman tehokas hyödyntäminen vaikuttaa keskeisesti myös aluerakenteen taloudellisuuteen. Maanpuolustukseen liittyvät kysymykset tulevat maakuntaa laajemman merkityksen vuoksi esille tavoitteissa.

Yhdyskuntien ympäristön laatu on ekologisen kestävyuden tai merkittävien ympäristöhaittojen ehkäisyn kannalta keskeinen kysymys koko valtakunnan mittakaavassa. Liikennemäärät, kulkumuotojen kaumat, energian kulutus tai yhdyskuntakustannukset määräytyvät pitkälle yhdyskuntarakenteen perusteella. Elinympäristöjen terveellisyydellä, turvallisuudella ja viihtyisyydellä on keskeinen merkitys niin asukkaille kuin elinkeinotoiminnalle ja tätä kautta koko maan tulevalle kehitykselle ja kilpailukyvyille.

Kulttuuri- ja luonnonperintöä sekä luonnonvaroja koskevilla ratkaisuilla turvataan osaltaan kansallisen luonto- ja kulttuuriperinteen säilyminen ja vaikutetaan ekologiseen kestävyteen erittäin pitkälle tulevaisuuteen. Myös alueiltaan suppeissa kohteissa saattavat mm. rakennushistorialliset arvot taikka historialliseen tapahtumaan, perinteesen tai kehityskulkuun liittyvät näkökohdat

korostaa valtakunnallista merkittävyyttä. Luonnon virkistys- ja matkailukäytön kehittäminen edellyttää entistä enemmän verkostoitumista ja alueiden välistä työnjakoa. Asiaa koskevat ratkaisut ovat tärkeitä niin ekologisen kestävyuden kuin elinkeinotoiminnan edellytysten kannalta. Rantojen käytöllä on keskeisenä maankäyttömuotona oleellinen merkitys niin virkistysmahdollisuuksille kuin rantaluonnon säilymiselle.

Yhteysverkostojen ja energiahuollon kannalta oleellista on valtakunnallisten tarpeiden turvaaminen siten, että edistetään toimivaa aluerakennetta ja kansainvälistä kilpailukykyä. Näillä ratkaisulla on ylimääräistä vaikutusta. Liikenneverkon osalta tavoitteet liittyvät erityisesti päätieverkkoon, kaukoliikenteen rataverkkoon ja valtakunnallisiin satamiin ja lentoasemiin. Keskeisenä haasteena on näiden kehittämisen yhtenäisenä liikennejärjestelmänä. Energiahuollon osalta valtakunnalliset tarpeet liittyvät tuotantolaitosten ja energian kuljetusten verkostojen sekä uusiutuvien energialähteiden alueidenkäytöllisten edellytysten turvaamiseen.

Helsingin seudun erityiskysymykset koskevat aluetta, jolla asuu lähes viidennes maan väestöstä. Helsingin seudulla on erityisiä ongelmia, joilla on valtakunnallista merkitystä ja joihin tarvitaan alueidenkäytön ratkaisuja. Väestömäärän voimakkaan kasvun seurauksena seudun työssäkäyntialue laajentuu koko ajan ja ulottaa vaikutuksensa useiden maakuntien alueelle. Helsingin seudulla

alueidenkäytön ratkaisulla on poikkeuksellisen suuri merkitys koko alueen tulevalle kehitykselle. Ratkaisut vaikuttavat erityisesti alueen ekologiseen kestävyuteen ja valtakunnalliseen aluerakenteeseen, mutta myös koko maan kansainväliseen kilpailukykyyn.

Kulttuuri- ja luonnonympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet ovat kansallisen kulttuuri- ja luonnonperinnön vaalimisen kannalta keskeisiä alueita. Alueet ovat laajoja kokonaisuuksia, joiden vaikutukset ulottuvat yleensä useiden maakuntien tai jopa naapurivaltioiden alueille. Ne ovat myös kansainvälisesti ainutlaatuisia, Suomen kansallisia erityispiirteitä edustavia alueita. Näihin alueisiin kohdistuu sellaisia alueidenkäyttöpaineita, että ne edellyttävät erityisen huolellista ja vaativaa yhteensovittamista.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on jaettu alueidenkäyttöä ja alueidenkäytön suunnittelua ohjaavien vaikutusten perusteella yleis- ja erityistavoitteisiin. Yleistavoitteet ovat luonteeltaan alueidenkäyttöä ja alueidenkäytön suunnittelua koskevia periaatteellisia linjauksia. Sen sijaan erityistavoitteet ovat alueidenkäyttöä ja alueidenkäytön suunnittelua koskevia veloitteita. Erityistavoitteilla varaudutaan myös eräisiin valtakunnallisesti merkittäviin hankkeisiin niiden alueidenkäytöllisten edellytysten perusteella. Yleis- ja erityistavoitteiden oikeusvaikutukset selostetaan luvussa 6.

1.

2.

3.

4.

4.2 Toimiva aluerakenne

Yleistavoitteet

Alueidenkäytöllä tuetaan aluerakenteen tasapainoista kehittämistä sekä elinkeinoelämän kilpailukyvyyn ja kansainvälisen aseman vahvistamista hyödyntämällä mahdollisimman hyvin olemassa olevia rakenteita sekä edistämällä elinympäristön laadun parantamista ja luonnon voimavarojen kestävää hyödyntämistä. Aluerakenteen ja alueidenkäytön kehittäminen perustuu ensisijaisesti alueiden omiin vahvuuksiin ja sijaintitekijöihin.

Toimivan aluerakenteen runkona kehitetään pääkaupunkiseutua, maakuntakokkia sekä kaupunkiseutujen ja maaseudun keskusten muodostamaa verkostoa.

Alueidenkäytöllä edistetään kaupunkien ja maaseudun vuorovaikutusta sekä kyläverkoston kehittämistä. Erityisesti harvaan asutulla maaseudulla ja taantuvilla alueilla kiinnitetään alueidenkäytössä huomiota jo olemassa olevien rakenteiden hyödyntämiseen sekä elinkeinotoiminnan ja muun toimintapohjan monipuolistamiseen. Alueidenkäytössä otetaan huomioon haja-asutukseen ja yksittäistoimintoihin perustuvat elinkeinot sekä maaseudun tarve saada uusia pysyviä asukkaita.

Erityistavoitteet

Maakunnan suunnittelussa yhteistyössä

maakuntien liittojen kesken on selvitettävä ne alue- ja yhdyskuntarakenteeseen ja muuhun alueidenkäyttöön liittyvät toimenpiteet, joilla edistetään ylimaakunnallisten kehittämisvyöhykkeiden muodostamista ja niiden kehittä-misedellytyksiä. Maakunnan suunnittelussa on esitettävä valtakunnallisesti tärkeät vyöhykkeet sekä kaupunki- ja taajamaverkostot ja niiden kehittämisperiaatteet.

Maakunnan suunnittelussa on selvitettävä maaseudun alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä kyläverkoston kehittämiseen liittyvät toimenpiteet, joilla edistetään olemassa olevien rakenteiden hyödyntämistä, palvelujen saatavuutta, maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistamista sekä ympäristöarvojen säilymistä.

Maakunnan suunnittelussa on mahdollisuuksien mukaan selvitettävä ja edistettävä alueidenkäytön järjestämistä raja-alueilla. Samalla tulee kiinnittää huomiota alue- ja yhdyskuntarakenteen toimivuuteen sekä elinkeinotoiminnan tarpeiden ja ympäristöarvojen yhteensovittamiseen.

Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvattava riittävät alueelliset edellytykset varuskunnille, ampuma- ja harjoitusalueille, varikkotoiminnalle sekä muille maanpuolustuksen ja rajavalvonnan toimintamahdollisuuksille. Samalla on huomioitava muun yhdyskuntarakenteen, elinympäristön laadun ja ympäristöarvojen asetamat vaatimukset.

4.3 Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu

Yleistavoitteet

Elinympäristöjen toimivuutta ja taloudellisuutta edistetään hyödyntämällä olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta ja eheyttämällä taajamia. Taajamia eheyttäessä parannetaan elinympäristön laatua. Yhdyskuntarakennetta kehitetään siten, että palvelut ja työpaikat ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa.

Alueidenkäytöllä edistetään elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä varaamalla riittävät alueet elinkeinotoiminnoille. Niiden sijoittumisessa kiinnitetään huomiota olemassa olevien rakenteiden hyödyntämiseen ja tyhjän saavutettavuuteen.

Yhdyskuntarakenteen kehittämisessä pyritään vähentämään liikennetarvetta, parantamaan liikenneturvallisuutta ja edistämään joukkoliikenteen edellytyksiä.

Kaupunkiseutujen työssäkäyntialueilla varmistetaan alueidenkäytölliset edellytykset asuntorakentamiselle ja sen tarkoituksenmukaiselle sijoittumiselle sekä hyvälle elinympäristölle. Kaupunkiseutuja kehitetään tasapainoisina kokonaisuuksina siten, että tukeudutaan olemassa oleviin keskuksiin. Keskuksialueita kehitetään monipuolisina palvelujen, asumisen ja vapaa-ajan alueina.

Elinympäristön viihtyisyyttä edistetään kiinnittämällä huomiota rakennetun ympäristön ajalliseen kerroksellisuuteen sekä kor-

keatasoiisiin, alueiden omaleimaisuutta vahvistaviin, maisemakuvaan sopeutuviin ja mittakaavaltaan ihmisläheisiin rakennettuihin ympäristöihin. Taajamia kehitettäessä viheralueita hyödynnetään siten, että niistä muodostuu yhtenäisiä kokonaisuuksia.

Alueidenkäytössä kiinnitetään erityistä huomiota ihmisten terveydelle aiheutuvien haittojen ja riskien ennalta ehkäisemiseen ja olemassa olevien haittojen poistamiseen. Alueidenkäytön suunnittelussa olemassa olevat tai odotettavissa olevat ympäristöhaitat ja poikkeukselliset luonnonolot tunnistetaan ja vaikutuksia ehkäistään.

Eriyhtävyyttä

Maakuntakaavan ja yleiskaavan lähtökohtana on oltava perusteltu väestönkehitysarvio. Maakunnan suunnittelussa ja yleiskaavoituksessa on tarkasteltava pitkällä aikavälillä sekä taajama- että maaseutualueiden väestömäärän kehityksen erilaisia vaihtoehtoja.

Maakuntakaavoituksessa ja yleiskaavoituksessa on selvitettävä mahdollisuudet eheyttää yhdyskuntarakennetta ja esitettävä eheyttämiseen tarvittavat toimenpiteet. Eriyhtävyyttä kaupunkiseuduilla on selvitettävä toimiva liikennejärjestelmä sekä palvelujen saavutavuutta edistävä keskusjärjestelmä ja palveluverkko sekä sen yhteydessä vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittuminen.

Alueidenkäytön suunnittelussa uusia huomattavia asuin-, työpaikka- tai palvelutoimintojen alueita ei tule sijoittaa irralleen

1.
2.
3.
4.

olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta. Vähittäiskaupan suuryksiköt sijoitetaan tukemaan yhdyskuntarakennetta. Näistä tavoitteista voidaan poiketa, jos tarve- ja vaikutus selvityksiin perustuen pystytään osoittamaan, että rakentaminen on kestävä kehityksen mukaista.

Alueidenkäytön suunnittelussa on maaseudun asutusta sekä matkailu- ja muita vapaa-ajan toimintoja suunnattava mahdollisuuksien mukaan tukemaan maaseudun taajamia ja kyläverkostoa sekä infrastruktuurin hyväksikäyttöä.

Alueidenkäytön suunnittelussa on varattava riittävät alueet jalankulun ja pyöräilyn verkostojen varten sekä edistettävä verkostojen jatkuvuutta.

Alueidenkäytön suunnittelussa on naitallisia terveysvaikutuksia ja onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätettävä riittävä etäisyys. Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset sekä vaarallisten aineiden kuljetusreitit ja niitä palvelevat kemikaalirastapihat on sijoitettava riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista.

Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen maa- ja kallioperän soveltuvuus suunniteltuun käyttöön. Pilaantuneen maa-alueen puhdistustarve on selvitettävä ennen ryhtymistä kaavan toteuttamistoimiin.

Alueidenkäytössä on ehkäistävä melus-

ta aiheutuvaa haittaa ja pyrittävä vähentämään jo olemassa olevia haittoja. Uusia asuinalueita tai muita melulle herkkiä toimintoja ei tule sijoittaa melualueille varmistamatta riittävää meluntorjuntaa.

Maakuntakaavoituksessa on osoitettava jätteenkäsittelylaitoksille alueet siten, että pääosin kaikki syntyvä jäte voidaan hyödyntää tai käsitellä valtakunnallisesti tai alueellisesti tarkoituksenmukaisesti.

Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon terveellisen ja hyvälaatuisen veden riittävä saanti ja se, että toimijamien alueelliset vesihankintaratkaisut voidaan toteuttaa. Lisäksi alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon jätevesihaittojen ehkäisy.

4.4

Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat

Yleistavoitteet

Alueidenkäytöllä edistetään kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön sekä niiden alueellisesti vaihtelevan luonteen säilymistä.

Alueidenkäytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Ekologisten yhteyksien säilymistä suojelualueiden välillä edistetään mahdollisuuksien mukaan.

Alueidenkäytöllä edistetään luonnon

virkestyskäyttöä sekä luonto- ja kulttuuri- matkailua parantamalla moninaiskäytön edellytyksiä. Suojelualueverkoston ja arvokaiden maisema-alueiden ekologisesti kestävää hyödyntämistä edistetään virkestyskäytössä, matkailun tukialueina sekä niiden lähialueiden matkailun kehittämisen suojelutavoitteita vaarantamatta.

Alueidenkäytöllä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä siten, että turvataan luonnonvarojen saatavuus myös tuleville sukupolville. Alueidenkäytössä ja sen suunnittelussa otetaan huomioon luonnonvarojen sijainti ja hyödyntämismahdollisuudet.

Erityistavoitteet

Alueidenkäytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuri- ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Alueidenkäytössä on otettava huomioon kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevat kansainvälisten sopimusten velvoitteet sekä valtioneuvoston päätökset. Lisäksi viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit² otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina. Maakuntakaavoituksessa on osoitettava valtakunnallisesti merkittävät maisema- ja kulttuuriperintöalueet ja -kohteet. Valtakunnallisesti arvokkailla kohteilla ja alueilla on alueidenkäytön sovelluttava niiden historialliseen kehitykseen.

Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon ekologisesti tai virkestyskäytön

kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet. Alueidenkäyttöä on ohjattava siten, ettei näitä aluekokonaisuuksia tarpeettomasti pirstota.

Maakuntakaavoituksessa on otettava huomioon vesi- ja rantaluonnon suojelun tai virkestyskäytön kannalta erityistä suojelua vaativat vesistöt.

Maakuntakaavoituksessa on luotava alueidenkäyttöön edellytykset ylikunnallisesti merkittävien virkestyskäytön reittien ja verkostojen muodostamiselle. Maakuntakaavoituksella ja yleiskaavoituksella on luotava alueidenkäyttöön edellytykset seudullisesti merkittävien virkestyskäytön reittien muodostamiselle erityisesti Etelä-Suomessa ja suurilla kaupunki- seuduilla.

Maakunnan suunnittelussa on tuettava matkailukeskusten ja -alueiden verkottumista sekä vapaa-ajan käytön vyöhykkeiden kehittämistä niin, että muodostuu toimivia palvelukokonaisuuksia. Ensisijaisesti on kehitettävä olemassa olevia matkailukeskuksia ja -alueita. Alueidenkäytön suunnittelulla matkailu- alueita tulee eheyttää.

Alueidenkäytön suunnittelussa rantaan

² Näillä tarkoitetaan kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevia viranomaisten laatimia valtakunnallisia inventointeja, jotka perustuvat riittävän laaja-alaiseen valmisteluun. Tätä päätöstä tehtäessä ovat olemassa seuraavat inventoinnit: Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (Ympäristöministeriö, ympäristön-suojeluosasto, mietintö 66/1992), Valtakunnallisesti arvokkaat kulttuurihistorialliset ympäristöt (Museovirasto, rakennushistorianosasto, julkaisu 16, 1993) ja Valtakunnallisesti merkittävät esihistorialliset suojelualuekokonaisuudet (Sisäasiainministeriö, kaavoitus- ja rakennusosasto, tiedotuksia 3/1983).

1.

2.

3.

4.

tukeutuva loma-asutus on mitoitettava siten, että turvataan luontoarvoiltaan arvokaiden ranta-alueiden säilyminen sekä loma-asumisen viihtyisyys.

Maakuntakaavoituksessa on otettava huomioon käyttökelpoiset kiviainesvarat sekä niiden kulutus ja kulutustarve pitkällä aikavälillä. Kiviainesten ottoon osoitettavien alueiden on perustuttava arviointiin, jossa selvitetään alueiden luonto- ja maisema-arvot sekä toisaalta soveltuvuus vesi- ja kiviaines-huoltoon.

Alueidenkäytössä on otettava huomioon pohja- ja pintavesien suojelutarve ja käyttötarpeet. Pohjavesien pilaantumisen ja muuttamisriskejä aiheuttavat laitokset ja toiminnot on sijoitettava riittävän etäisyydeltä pohjavesialueista, jotka ovat vedenhankinnan kannalta tärkeitä ja soveltuvat vedenhankintaan.

Maakuntakaavoituksessa on otettava huomioon turvetuotantoon soveltuvat suot ja sovitettava yhteen tuotanto- ja suojelutarpeet. Turpeenottoalueiksi varataan ensisijaisesti jo ojitettuja soita. Turpeenoton vaikutuksia on tarkasteltava valuma-alueittain ja otettava huomioon erityisesti suoluonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja muiden ympäristönäkökohtien sekä taloudellisuuden asettamat vaatimukset.

Ilman erityisiä perusteita ei hyviä ja yhtenäisiä peltoalueita tule ottaa taajamatoimintojen käyttöön eikä hyviä ja laajoja metsätalousalueita pirstoa muulla maankäytöllä.

4.5

Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto

Yleistavoitteet

Liikennejärjestelmiä suunnitellaan ja kehitetään kokonaisuuksina, jotka käsittävät eri liikennemuodot ja palvelevat sekä asutusta että elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Erityistä huomiota kiinnitetään liikenne- ja kuljetustarpeen vähentämiseen sekä liikenneturvallisuuteen ja ympäristöystävällisten liikennemuotojen käyttöedellytysten parantamiseen.

Varvittaviin liikenneyhteyksiin varaudutaan kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia pääliikenneyhteyksiä ja -verkostoja.

Alueidenkäytössä turvataan energiahuollon valtakunnalliset tarpeet ja edistetään uusiutuvien energialähteiden hyödyntämismahdollisuuksia.

Erityistavoitteet

Alueidenkäytössä on turvattava olemassa olevien valtakunnallisesti merkittävien ratojen, maanteiden ja vesiväylien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet sekä valtakunnallisesti merkittävien satamien ja lentoasemien sekä rajanylityspaikkojen kehittämismahdollisuudet.

Alueidenkäytön suunnittelussa on säilytettävä mahdollisuus toteuttaa Kerava–Lahden oikorata, moottoriväylä välillä Turku–

Helsinki–Vaalimaa ja muita valtakunnallisesti merkittäviä väyliä. Alueidenkäytön suunnittelussa on lisäksi turvattava vesiliikenteen yhteismahdollisuudet Saimaan vesistöstä Suomenlahteen.

Alueidenkäytössä on edistettävä eri liikennemuotojen yhteistyötä ja joukkoliikennettä varaamalla riittävät alueet solmupisteinä toimivien tavaraliikenneterminaalien ja henkilöliikenteen matkakeskusten toimintaa ja kehittämistä varten. Nopean liikenteen junaratayhteyksiä toteutettaessa on huolehdittava lähiliikenteen toimintaedellytysten säilymisestä.

Lentoasemien ympäristön maankäytössä tulee ottaa huomioon lentoliikenteen turvallisuuteen liittyvät tekijät, erityisesti lentoesteiden korkeusrajoitukset, sekä lentomelun aiheuttamat rajoitukset. Uusia lentoasemia suunniteltaessa ja olemassa olevia laajennettaessa tulee ottaa huomioon asutus ja muut melulle herkäät toiminnot siten, ettei valtioneuvoston antamia melutason ohjeita ylitetä. Alueidenkäytössä on turvattava lentoliikenteen nykyisten varalaskupaikkojen ja lennonvarmistusjärjestelmien kehittämismahdollisuudet sekä sotilasilmailun tarpeet.

Alueidenkäytössä on turvattava valtakunnallisesti merkittävien viestintäjärjestelmien tarpeet hyödyntämällä rakennelmien yhteiskäyttöä ja edistämällä maankäytön tehokkuutta. Teleliikenteen mastojen sijoittamisessa on erityistä huomiota kiinnitettävä maisemallisten arvojen säilyttämiseen.

Maakuntakaavoituksessa on osoitetta-

va ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävät voimajohtojen linjaukset siten, että niiden toteuttamismahdollisuudet säilyvät. Suunnittelussa on otettava huomioon sekä tarpeelliset uudet linjaukset että vanhojen verkostojen parantamisen ja laajentamisen tarpeet. Voimajohtolinjauksissa on ensisijaisesti hyödynnettävä olemassa olevia johtokäytöksiä.

Maakuntakaavoituksessa on varauduttava ja tunturialueilla osoitettava tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet. Tuulivoimalla on sijoitettava ensisijaisesti keskeisimpiin voimainvoimain yksiköihin.

Alueidenkäytössä on varmistettava ydinvoimaloiden edellyttämät suojavyöhykkeet sekä varauduttava ydinjätteen loppusijoitukseen.

Maakuntakaavoituksessa on varauduttava kaukokuljettamiseen tarvittaviin maakaasu- ja öljyputkien linjauksiin Venäjältä siten, että niiden toteuttamismahdollisuudet turvataan.

Edellä mainittuja yhteys- ja energiaverkostoja koskevassa alueidenkäytössä ja alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon ympäröivä maankäyttö ja lähiympäristö, erityisesti asutus, arvokkaat luonto- ja kulttuurikohteet ja -alueet sekä maiseman erityispiirteet.

1.

2.

3.

4.

4.6 Helsingin seudun erityiskysymykset

Yleistavoitteet

Helsingin seudulla luodaan alueidenkäyttöli-
set edellytykset asuntorakentamiselle ja sen
tarkoituksenmukaiselle sijoittumiselle, jouk-
koliikenteelle sekä hyvälle elinympäristölle.

Helsingin seudun alue- ja yhdyskunta-
rakennetta kehitetään väestönkehityksen
edellyttämällä tavalla ja kasvusuunnat vali-
taan hyödyntämällä joukkoliikenteen, erityi-
sesti raideliikenteen sekä seutua ympäröivän
kaupunki- ja taajamaverkoston mahdolli-
suuksia. Alueidenkäytön suunnittelulla eh-
käistään yhdyskuntarakenteen heikentymistä.

Yhdyskuntarakenteen ja varaudutaan
raideliikenteen laajentamiseen ja tehokkuu-
den parantamiseen sijoittamalla riittävästi
asuntotuotantoa ja työpaikkarakentamista
niiden vaikutusalueelle.

Alueiden käyttöönoton ajoituksella var-
mistetaan yhdyskuntarakenteen toimivuus.
Alakeskusten ja liikenteellisesti merkittävien
solmukohtien asemaa vahvistetaan sekä työ-
paikka-alueina että palvelukeskuksina. Jouk-
koliikenteen ja muiden liikennemuotojen yh-
teiskäyttöä edistetään.

Erityistavoitteet

Alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava
väestön tarpeiden edellyttämät ylikunnalli-

seen virkistyskäyttöön soveltuvat riittävän
laajat ja vetovoimaiset vapaa-ajan alueet.
Vapaa-ajan alueista on muodostettava yhte-
näinen kokonaisuus turvaamalla niitä yhdis-
tävän viheralueverkoston jatkuvuus.

Alueidenkäytön suunnittelussa tulee
varautua Helsinki-Vantaan lentoaseman
kytkemiseen osaksi raideliikenneverkostoa,
metron laajentamiseen ja Vuosaaren sata-
maan. Varautumisessa on otettava huomioon
ympäröivä maankäyttö ja lämpötila, vii-
tyisesti asutus, arvot, kaat luonto- ja kulttuu-
rikohteet ja -alueet sekä maiseman erityispiir-
teet. Alueidenkäytön suunnittelulle ja
varastolle on selvitettävä vaih-
toehdot sijaintipaikat. Alueidenkäytössä tu-
lee huolehtia siitä, ettei vaihtoehtoja suljeta
pois niin kauan kuin lentokentän ja öljysa-
taman sijainti on ratkaisematta.

4.7 Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet

Yleistavoitteet

Alueidenkäytöllä edistetään Saaristomeren,
maankohoamisrannikon, Lapin tunturialu-
eiden ja Vuoksen vesistöalueen säilymistä
luonto- ja kulttuuriarvojen kannalta erityisen
merkittävänä aluekokonaisuuksina. Samalla
varmistetaan että, asumisen ja elinkeinotoi-
minnan harjoittamisen edellytykset säilyvät.
Alueiden erityispiirteet tunnistetaan ja aluei-

denkäyttö sovitetaan mahdollisimman tasapainoisesti yhteen poikkeuksellisten luonnonolojen ja kulttuuriarvojen turvaamiseksi. Samalla tuetaan luonnonoloihin sopeutuneiden omaleimaisten kylä- ja kulttuuriympäristöjen säilymistä ehyinä.

Saaristomerellä kiinnitetään huomiota alueen jakaantumiseen rannikko-, väli- ja ulkosaaristoon sekä niiden luonnon, kulttuuriympäristöjen ja asutuksen ominaispiirteiden säilymiseen. Samalla otetaan huomioon elinkeinoelämän ja pysyvän asutuksen tarpeet. Saaristomerellä turvataan kulttuurimaiseman kannalta merkittävien alueiden ja riittävän laajojen rakentamattomien alueiden säilyminen.

Maankohoamisrannikolla otetaan huomioon maankohoamisen taloudelliset ja ympäristölliset vaikutukset olemassa olevaa rakennetta uudistettaessa ja uutta suunniteltaessa. Merien vesistöalueilla kiinnitetään erityistä huomiota maiseman ja luonnontalouden erityispiirteisiin. Rakentamisen sijoittelussa turvataan maankohoamisrannikolle ominaisten luonnon kehityskulkujen alueellinen edustavuus.

Saamelaisten kotiseutualueella turvataan alueidenkäytössä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kehittämisedellytykset ja sovitetaan ne yhteen luonnon kestokyvyn kanssa. Muuallakin poronhoitoalueella turvataan poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset.

Vuoksen vesistöalueella ohjataan matkailua, vesistöjen virkistyskäyttöä ja vesi-

liikennettä sekä rakentamista ja muuta maankäyttöä siten, että järviluonnon, maiseman ja kulttuuriperinnön erityispiirteet säilyvät.

1.

2.

3.

4.

EI VOIMASSA

Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista

1.

2.

3.

4.

5.

1.

2.

3.

4.

5.

Tavoitteiden ympäristö- ja muut vaikutukset

Tavoitteiden ympäristö- ja muut vaikutukset

1.

2.

3.

4.

5.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen mukaan valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita valmisteltaessa on niiden ympäristö- ja muut vaikutukset selvitettävä ja arvioitava riittävässä määrin. Arvioinnin tavoitteena on ollut tuottaa tietoa tavoitteiden ympäristö-, talous- ja sosiaalisista vaikutuksista tavoitteiden valmistelun, päätöksenteon ja toteuttamisen tueksi. Arvioinnin tulokset on koottu arviointiraporttiin. Arvioinnista vastasi ulkopuolinen konsultti, joka myös avusti vuorovaikutuksen järjestämisessä valmistelun aikana.

Vaikutusten arviointi kytkettiin tavoitteiden valmisteluun alusta lähtien. Näin arviointi on osaltaan vaikuttanut valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden muovautumiseen. Arviointityöhön osallistuivat teemaryhmissä mukana olleet henkilöt, muita asiantuntijoita sekä sidosryhmien edustajia. Yhteistyömuotoina käytettiin työpajoja, palauteseminaareja, haastatteluja ja kirjallista kommentointia. Arvioinnin välitulokset olivat valmistelijoiden käytettävissä valmistelun varhaisvaiheesta lähtien. Välitulostus oli lausunnonantajien käytettävissä ja yhteenveto vaikutuksista sisältyi valtioneuvoston selontekoon. Arviointityöstä välitettiin tietoa myös ympäristöministeriön internet-sivujen kautta.

Arvioinnissa on selvitetty valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumisen vaikutuksia. Myös sellaisia tilanteita on arvioitu, joissa samaan asiaan vaikuttavista useammista tavoitteista vain osa toteutuu. Monet esitetyistä haittavaikutuksista ovatkin seurausta siitä, että jokin tavoite toteutuu, mutta samaan asiaan vaikuttava toinen tavoite ei toteudu tai toteutuu vain osittain. Tavoitteiden yleisyyden vuoksi arviointi on laadullista. Vaikutusten määrää, laajuutta ja merkittävyyttä on voitu arvioida vain varsin yleispiirteisesti. Arvioinnin keskeiset tulokset on seuraavassa esitetty vaikutusulottuvuuksittain.

Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen

Toteutuessaan monet tavoitteet edistävät sekä kehittyvien että taantuneiden keskusten ja alueiden kehitysedellytyksiä: keskukset verkostoituvat, syntyy ylimaakunnallisia kehittämisvyöhykkeitä, valtakunnalliset yhteysverkot kehittyvät, maaseudun ja kaupunkien vuorovaikutus lisääntyy, yhdyskuntarakenteet eheytyvät sekä elinympäristöjen laadun ja virkistysmahdollisuuksien paranemisen myötä alueiden vetovoimaisuus lisääntyy.

Monet tavoitteista vaikuttavat yhdys-

kuntarakennetta eheyttävästi taajamissa ja kylissä, erityisesti kasvavilla kaupunkiseuduilla. Eheytyksen myötä yhdyskuntarakenteen toimivuus ja taloudellisuus paranee. Yhteysverkostojen kehittäminen saattaa kuitenkin vaikuttaa yhdyskuntarakennetta hajauttavasti.

Kyliä ja maaseudun muiden keskusten tukeminen saattaa parantaa ympäröivien haja-asutusalueiden kehitysedellytyksiä.

Vaikutukset liikenteeseen ja yhdyskuntahuoltoon

Monet tavoitteista vaikuttavat liikenteen, erityisesti henkilöautoliikenteen kasvua hillitsevästi etenkin taajamissa ja kaupunkien työ- säkäyntialueilla. Tällaisia tavoitteita ovat erityisesti yhdyskuntarakenteen eheytymiseen sekä kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen tukemiseen tähtäävät tavoitteet. Koska tavoitteet edistävät yleisesti taloudellista kasvua ja alueiden välistä työnjakoa, saattavat ne vaikuttaa liikenteen määrää lisäävästi. Tähän suuntaan voi vaikuttaa myös pääliikenneyhteyksien kehittäminen. Mikäli tavoitteet lisäävät asukasmääriä taajamissa ja kyläalueilla, tavoitteilla voi olla paikallisesti liikenteen määrää lisäävä vaikutus.

Yhdyskuntarakenteen eheytyminen, lisärakentamisen sijoittuminen joukkoliikenneyhteyksien varteen, eri liikennemuotojen yhteistyö ja liikenteen solmukohtien kehittäminen tukevat joukkoliikennettä erityisesti kasvavilla alueilla. Monet tavoitteista paran-

tavat jalankulun ja pyöräilyn edellytyksiä. Tavoitteet edistävät erityisesti valtakunnallisesti merkittävien jo olemassa olevien yhteysverkostojen kehittämistä. Alueidenkäytöllisen varautumisen avulla varmistetaan väylien ja verkostojen solmukohtien kehittämisedellytykset.

Alueidenkäytöllinen varautuminen, pohjavesialueiden suojele sekä nykyisten verkostojen ja muiden teknisen huollon järjestelmien käyttöasteen lisääntyminen parantaa yhdyskuntahuollon varmuutta ja taloudellisuutta. Yhdyskuntarakenteen eheytyminen vähentää uusien yhdyskuntahuollon verkostojen rakentamistarvetta. Yhdyskuntarakenteen eheytyminen lisää yhdistetyn sähkön ja lämmön yhteistuotannon sekä kaukolämpöverkkojen laajentamisen edellytyksiä.

Monet ympäristön laatua ja virkistyskäyttömahdollisuuksia edistävät tavoitteet saattavat joissakin tilanteissa rajoittaa yhteysverkostojen ja yhdyskuntahuollon kehittämistä.

Vaikutukset luonnonvaroihin ja luontoon

Monet tavoitteista edistävät luonnonvarojen suunnitelmallista ja kestävästä hyödyntämisestä. Erityisesti yhdyskuntarakenteen eheyttämistä koskevat tavoitteet vaikuttavat luonnonvarojen kulutusta vähentävästi ja myös päästöjä, erityisesti kasvihuonekaasupäästöjä vähentävästi. Toisaalta niiltä osin, kun tavoitteet lisäävät taloudellista kasvua ja lisäävät liikennettä, tavoitteilla on myös energian

1.

kulutusta ja päästöjä lisäävä vaikutus. Yhdyskuntarakenteen eheytyessä liikenteen päästöt keskittyvät suppeammalle alueelle, mikä saattaa korostaa päästöjen paikallisia haittavaikutuksia.

2.

Tavoitteet edistävät arvokkaiden luon-
toalueiden, laajojen yhtenäisten luonnonalu-
eiden ja luonnon monimuotoisuuden säily-
mistä etenkin taajamien ulkopuolisilla alueil-
la. Toisaalta tiivistyvillä alueilla luonnonaluei-
den määrä saattaa vähentyä ja luonnonalueet
saattavat siellä pirstoutua pienemmiksi.

3.

Rakentamisen keskittyminen taajama-
alueille ja luonnonalueiden virkistyskäytön
sekä matkailun kanavoituminen tietyille alu-
eille ja reiteille vähentää ympäristöhaittoja
muilla luonnonalueilla. Vastaavasti ympäris-
töhaitat saattavat lisääntyä tiivistyvien taaja-
mien viheralueilla sekä virkistys- ja matkailu-
reiteillä ja -keskuksissa ja niiden lähialueilla.

4.

Vaikutukset maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön

Tavoitteet kokonaisuudessaan edistävät mai-
seman ja erityisesti kansallisen kulttuuripe-
rinnön säilymistä ja niiden huomioon otta-
mista maankäytössä ja rakentamisessa.

Keskeneräisillä ja maisemakuvaltaan ha-
janaisilla taajama-alueilla eheyttämisen vai-
kutukset maisemakuvaan on todennäköisesti
positiivinen. Taajama-alueiden ulkopuolella
hajautuneen rakentamisen maisemaan ja
kulttuuriperintöön kohdistuvat haittavaiku-
tukset vähenevät. Sen sijaan eheyttäessä

5.

alueita, joille ovat leimaa antavina avoimet
kulttuurimaisemat ja historialliset kohteet,
täydennysrakentamiseen perustuvan eheyttä-
misen vaikutukset saattavat olla kielteisiä.

Vaikutukset ihmisiin ja yhteisöihin

Eheyttämisen seurauksena palvelujen tuotta-
misen edellytykset ja saavutettavuus parane-
vat suurten taajamien asuinalueilla, pienissä
taajamissa ja kylissä. Eheyttäminen saattaa
johtaa kaupunkimaisen asumisen ja etenkin
kaupunkiseuduilla kerrostalovaltaisen asumi-
sen lisääntymiseen. Useat tavoitteet tukevat
etenkin autottomien liikkumismahdollisuuk-
sia taajama-alueilla. Tavoitteet saattavat
toteutuessaan lisätä väestön muutttoa haja-
asutusalueilta taajamiin ja kyläalueille, jonne
rakentaminen kohdentuu.

Useat tavoitteet tukevat sekä jokamie-
henoikeuteen että järjestettyihin virkistys- ja
matkailupalveluihin tukeutuvaa virkistäyty-
mistä. Eheyttävä rakentaminen saattaa vä-
hentää virkistyskäyttöön soveltuvia alueita ja
heikentää niiden virkistysarvoa etenkin taaja-
missa ja niiden lähialueilla. Myös muu raken-
taminen, esimerkiksi yhteysverkostojen ja
energiahuollon kehittäminen saattavat hei-
kentää virkistysmahdollisuuksia.

Tavoitteet tukevat ihmisten terveydelle
haitallisten tekijöiden ja riskien huomioon ot-
tamista ja terveyshaittojen ennaltaehkäisyä ja
vähentämistä alueidenkäytön suunnittelussa.
Toisaalta eheyttämisen seurauksena taajama-
liikenteen päästöt saattavat lisääntyä ja kes-

kittyä ja näin lisätä korkeammille pitoisuuksille altistuvien määrää. Myös melu saattaa tällöin paikallisesti lisääntyä, ellei maankäytössä ja rakentamisessa tarpeeksi ennaltaehkäistä melun haittavaikutuksia.

Tavoitteet edistävät ympäristön laadun, viihtyvyyden, ulkoilu- ja virkistysmahdollisuuksien sekä kevyen liikenteen parantamista. Tätä kautta ne vaikuttavat ihmisten fyysisistä ja psyykkistä terveyttä lisäävästi.

Vaikutukset talouteen ja elinkeinoihin

Toteutuessaan monet tavoitteet edistävät taloudellista kasvua, elinkeinojen kehittämisedellytyksiä ja työllisyyttä. Tällainen vaikutus on erityisesti tavoitteilla, jotka edistävät kaupunki- ja muiden taajamakeskustojen kehittämistä, keskusten verkottumista ja kehittämisyöhykkeiden muodostamista, alueiden varaamista elinkeinoelämän tarpeisiin sekä yhteysverkostojen kehittämistä.

Niiltä osin kun tavoitteet tukevat hyvää ympäristöä ja siihen tukeutuvia virkistysmahdollisuuksia, tavoitteet lisäävät alueiden vetovoimaisuutta sekä asuinpaikan että yritysten sijoituspaikan valinnassa. Laadukkaan luonnon- ja kulttuuriympäristön vaaliminen tukee virkistys- ja matkailuyrittämisen edellytyksiä.

Huomattavien työpaikka-, palvelu- ja matkailutoimintojen sijoittamista, luonnon- ja kulttuuriympäristön vaalimista sekä elinympäristön laadun turvaamista koskevien ta-

voitteiden toteutuminen saattaa joissakin tilanteissa rajoittaa yritysten sijaintipaikan valintaa tai rakentamista.

Yhdyskuntien eheytyminen parantaa palveluelinkeinojen toimintaedellytyksiä ja kannattavuutta eheytyvillä alueilla. Tavoitteet vahvistavat keskustojen asemaa liikepaikkoina ja mahdollisesti lähikaupan toimintaedellytyksiä. Mikäli maaseudun väestöpohja säilyy ja kaupunkilaisten matkailu lisääntyy, palvelujen tuottamisedellytykset maaseutualueilla lisääntyvät. Mikäli tavoitteiden takia uusien kaupan suuryksiköiden perustaminen vaikeutuu, isoihin yksiköihin perustuvan kaupan toimintaedellytykset saattavat joissakin tapauksissa heikentyä.

Niiltä osin kun tavoitteet edistävät elinkeinojen kehittämisedellytyksiä sekä työllisyyttä, ne tukevat välillisesti valtion ja kuntien taloutta. Yhdyskuntarakenteen eheyttämisen vaikuttaa positiivisesti kuntien taloutta lisäämällä nykyisten yhdyskuntahuollon järjestelmien ja palvelujen käyttöastetta sekä vähentämällä uusien investointien tarvetta. Myös tukeutuminen ensisijaisesti nykyisiin rakenteisiin vähentää tarvetta investoida esimerkiksi uusiin yhteysverkostoihin.

Keskustojen sekä virkistysalueiden ja -verkostojen kehittäminen aiheuttaa julkisia kustannuksia. Myös ympäristönäkökohtien huomioiminen rakentamisessa saattaa aiheuttaa kustannuksia. Toisaalta haittojen ennaltaehkäisy on usein edullisempaa kuin haittojen korjaaminen jälkikäteen.

1.
2.
3.
4.
5.

1.

Vaikutukset suunnitteluun ja päätöksentekoon

Tavoitteet parantavat suunnittelun tasoa ja vaikuttavat nykyisiä suunnittelukäytäntöjä yhtenäistävasti. Tavoitteet tukevat yhteensovittavaa suunnittelua. Yhteensovittava etukäteissuunnittelu helpottaa toimijoiden päätöksentekoa, intressien yhteensovittamista sekä taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävien ratkaisujen löytämistä. Tavoitteiden yleisyys ja tulkinnanvaraisuus saattaa aiheuttaa ongelmia valvovien viranomaisten sekä maakuntien ja kuntien yhteistyössä. Joissain tilanteissa tavoitteiden toteuttamiseen saattaa liittyä ristiriitoja eri viranomaisten ja muidenkin tahojen kesken.

Tavoitteiden toteutuminen tukee kansainvälisten sopimusten ja velvoitteiden noudattamista.

Työmäärä etenkin kunnissa ja maakuntien liitoissa saattaa lisääntyä, mikä saattaa merkitä lisääntyviä resurssitarpeita tai tarvetta kohdentaa nykyisiä resursseja uudelleen. Yhteistyötarve lisääntyy mm. maakuntien liittojen välillä, maakuntien liittojen ja kuntien välillä sekä alueidenkäytön suunnittelusta vastaavien ja yritysten ja kansalaisten välillä. Myös valtion viranomaisten välinen yhteistyötarve lisääntyy.

2.

Haitallisten vaikutusten lieventäminen ja vaikutusten seuranta

Monet esitetystä haittavaikutuksista ovat seurausta siitä, että jokin tavoite toteutuu, mutta samaan asiaan vaikuttava toinen tavoite ei toteudu tai toteutuu vain osittain.

Tavoitteiden toteutumisesta aiheutuvia haitallisia vaikutuksia voidaan lieventää konkreettisten alueidenkäyttöratkaisujen avulla. Lieventämistoimenpiteitä voidaan tukea ja tuoda esille muun ohella tavoitteiden toteuttamisesta vastaaville suunnattavien ohjeiden ja koulutuksen avulla sekä kokoamalla järjestelmällisesti seurantatietoa ja välittämällä sitä tavoitteiden käytännön toteutuksesta vastaaville.

Vaikutusten seurannalla tulee selvittää miten ennustetut vaikutukset toteutuvat käytännössä. Keskeiset seurantanäkökulmat ovat tavoitteissa ilmaistujen tavoitetilojen toteutuminen sekä tavoitteiden sivuvaikutusten, etenkin haitallisten vaikutusten ilmeneminen ja lieventäminen.

3.

4.

5.

Tavoitteiden oikeusvaikutukset

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

Tavoitteiden oikeusvaikutukset

1.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden oikeusvaikutuksista säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:ssä.

Lain 24 §:n 1 momentin mukaan valtion viranomaisten tulee toiminnassaan ottaa huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja edistää niiden toteuttamista. Valtion viranomaisten on myös arvioitava toimenpiteidensä vaikutuksia valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kannalta.

Lain 24 §:n 2 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Tämä velvoite koskee oikeudellisesti kaikkea kaavoitusta.

Valtioneuvosto katsoo, että se voi antaa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita rajoitetummilla oikeusvaikutuksilla kuin mihin maankäyttö- ja rakennuslaki antaa valtuutuksen.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on alueidenkäyttöä ja alueidenkäytön suunnittelua ohjaavien vaikutusten perusteella jaettu yleis- ja erityistavoitteisiin.

Yleistavoitteisiin on tarkoitettu sovellettavaksi lain 24 §:n 2 momentissa määriteltyjä,

alueidenkäytön suunnittelua koskevia oikeusvaikutuksia vain yleispiirteisen kaavoituksen osalta. Yleistavoitteita ei siten ole tarkoitettu käytettäväksi asemakaavojen eikä rakentamista ja maankäyttöä tietyllä alueella suoraan ohjaavien yleiskaavojen sisällön oikeudelliseen arviointiin.

Erylystavoitteisiin on tarkoitettu sovellettavaksi maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentissa määriteltyjä, alueidenkäytön suunnittelua koskevia oikeusvaikutuksia kaikkien kaavojen osalta, mikäli tavoitetta ei ole kohdennettu koskemaan vain tiettyä kaavatasoa.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä on erikseen maakuntakaavan sisältövaatimuksena korostettu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamista.

Huomattava osa tavoitteista on kohdennettu koskemaan maakunnan suunnittelua tai maakuntakaavoitusta. Näillä tavoitteilla ei ole oikeudellisesti sitovaa vaikutusta kuntakaavoitukseen ennen kuin ne ovat tulleet otetuiksi huomioon maakuntakaavoituksessa. Tämän jälkeen ne tulee ottaa huomioon kuntien kaavoituksessa maakuntakaavan ohjausvaikutuksen kautta maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n mukaisesti.

Saman periaatteen mukaisesti myös-

kään tavoitteilla, jotka on kohdennettu koskemaan yleiskaavoitusta ei ole oikeudellisesti sitovaa vaikutusta asemakaavoitukseen ennen kuin ne ovat tulleet otetuiksi huomioon yleiskaavoituksessa.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

Tavoitteiden toteuttaminen ja seuranta

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

Tavoitteiden toteuttaminen ja seuranta

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

7.1 Alueidenkäytön suunnittelu

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista edistetään kaavoituksen ja valtion viranomaistoiminnan keinoin. Maakunta- ja kuntatason kaavoituksessa tavoitteet konkretisoidaan ottamalla huomioon kunkin alueen erityispiirteet ja huolehtimalla yhteensovittamisesta alueellisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa.

Maakunnan suunnittelu, erityisesti maakuntakaavoitus on ensisijainen suunnittelumuoto valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden konkretisoinnissa. Maakuntakaavassa tavoitteet voidaan ja tulee sovittaa yhteen niin maakunnallisten kuin paikallistenkin tavoitteiden kanssa.

Tavoitteiden luonteen ja alueidenkäytön suunnittelujärjestelmän toimivuuden sekä valtion ympäristöhallinnon tehokkaan ohjauksen kannalta on tarkoituksenmukaista, että tavoitteet täsmentyvät pääosin jo maakuntatasolla alueidenkäytön suunnitteluperiaatteiksi ja aluevarauksiksi. Tämän jälkeen ne vaikuttavat maakuntakaavan ohjausvaikutuksen kautta kuntien alueidenkäytön suunnitteluun.

Tavoitteiden edistämisen kannalta on

välttämätöntä, että maakuntien liitot huolehtivat maakuntakaavan ajantasaisuuden arvioinnista ja maakuntakaavan ajantasallapidosta. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että maakuntien liitot kohdistavat maakuntakaavoitukseen riittävät voimavarat. Maakuntakaavan ajantasaisuutta on erityisesti arvioitava sen jälkeen, kun valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on ensimmäisen kerran annettu ja aina kun niitä uusitaan. Tavoitteiden toteuttamisen edistämiseksi maakuntien liittojen tulisi myös tehostaa keskinäistä yhteistyötään alueidenkäyttöasioissa. Kysymys ei ole vain maankäytön yhteensovittamisesta välittömästi maakuntien raja-alueilla vaan laajemman kokonaisnäkömyksen tarpeesta aluerakenteen ja yhteysverkostojen sekä muun alueidenkäytön kehittämisessä.

Maakuntataso on luonteva tavoitteiden konkretisoimisessa myös sen vuoksi, että maakuntakaavoituksen ohella maakuntien liitoilla on vastuu aluekehitystehtävistä. Maakuntakaavoitusta ja aluekehittämisohjelmia yhdistävänä ja ohjaavana linkkinä toimii maankäyttö- ja rakennuslain mukainen maakuntasuunnitelma, jossa osoitetaan maakunnan tavoiteltu kehitys. Siinä voidaan esittää maakunnan aluerakennetta ja alueidenkäyttöä koskevia linjauksia. Valtakun-

nallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamisen edistämisen kannalta on tärkeää, että jo maakuntasuunnitelmassa aluerakenne ja alueidenkäyttö kytketään osaksi muuta maakunnan kehitystä ja otetaan huomioon valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa esitetyt näkökulmat.

Pääsääntöisesti valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet välittyvät kuntien alueidenkäytön suunnitteluun maakuntakaavan ohjausvaikutuksen kautta sen jälkeen, kun tavoitteet on asianmukaisesti konkretisoitu maakuntakaavoituksessa. Maakuntakaavassa tavoitteet otetaan huomioon siinä määrin kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä kaavana edellyttää. Osa tavoitteista on luonteeltaan sellaisia, etteivät ne aina sovellu käsiteltäväksi maakuntakaavan tasolla. Tällaisia ovat esimerkiksi eräät elinympäristön laatuun liittyvät tavoitteet. On myös tilanteita, joissa alueidenkäyttöä tai alueidenkäytön suunnittelua koskevia tavoitteita ei ole vielä konkretisoitu maakuntakaavoituksessa. Tällöin tavoitteet otetaan huomioon suoraan kuntien kaavoituksessa.

Yleiskaavojen merkitys korostuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maakuntakaavan konkretisoinnissa kunnassa. Yleiskaavalla ohjataan yleispiirteisesti maankäyttöä ja sovitaan yhteen toimintoja kunnan alueella. Yleiskaava on keskeinen kunnan alueidenkäytön kehittämisväline ja se liittyy läheisesti kunnan strategiseen suunnitteluun ja muuhun kehittämiseen.

Valtion ympäristöhallinnon tehtävänä

kaavoituksen ohjauksessa on neuvottelumenettelyin ja asiantuntija-avun myötä varmistaa ja edesauttaa, että valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otetaan huomioon ja että niiden toteutumista edistetään. Ympäristö-ministeriö vastaa maakuntakaavoituksen ohjauksesta ja käy maakuntien liittojen kanssa viranomaisneuvotteluja, joiden tarkoituksena on varmistaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottaminen maakuntakaavoituksessa. Alueelliset ympäristökeskukset vastaavat alueellaan kuntakaavoituksen ohjauksesta. Olenainen osa tätä ohjausta ovat kuntien kanssa vuosittain järjestettävät kehittämiskeskustelut ja yksittäisiä kaavoja koskevat viranomaisneuvottelut. Näissä keskusteluissa ja neuvotteluissa tarkastellaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maakuntakaavojen huomioon ottamista kunnan kaavoituksessa.

7.2

Valtion viranomaisten toiminta

Aluerakenteen ja alueidenkäytön kannalta keskeisiä suunnitelmia valmistellaan ja päätöksiä tehdään eri tahoilla valtionhallinnossa. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tehtävänä on sovittaa yhteen valtionhallinnon eri sektoreiden keskeisimmät alueidenkäyttöön liittyvät tavoitteet ja tarpeet yhteiseksi valtakunnalliseksi näkemykseksi.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoit-

teet on valtion viranomaisten toiminnassa otettava huomioon ja edistettävä niiden toteuttamista. Tämä koskee sekä keskus- että aluehallintotasolla tehtäviä ohjelmia, suunnitelmia ja muita politiikkatason linjauksia samoin kuin konkreettisia alueidenkäyttöön vaikuttavia toimenpiteitä. Valtion viranomaisten tulee hakea omassa toiminnassaan sellaisia ratkaisuja, joilla edistetään tavoitteiden toteutumista. Toisaalta valtion viranomaisten on pidättäydyttävä sellaisista toimenpiteistä, joilla vaikeutetaan tavoitteiden toteutumista.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan valtion viranomaisten on myös arvioitava toimenpiteidensä vaikutuksia valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kannalta. Arviointi on tärkeä erityisesti eri sektoreiden keskeisiä suunnitelmia ja ohjelmia valmisteltaessa.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edistäminen edellyttää valtion viranomaisilta uudenlaista toimintakulttuuria ja lisääntyvää yhteistyötä valtion ympäristöhallinnon ja muiden viranomaisten välillä. Tavoitteet tuovat osaltaan sisältöperustaa sille haasteelle ja jo alkaneelle prosessille, jolla kestävä kehitys ja ympäristövaikutusten arviointi kytetään osaksi valtion viranomaisten toimintaa.

On tarpeen, että ympäristöministeriö käynnistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista koskevan vuoropuhelun asian kannalta keskeisimpien hallinnonalojen kanssa.

7.3

Toteuttamisen seuranta

Maankäyttö- ja rakennuslain toimivuuden kannalta on tärkeää, että valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista tul- laan seuraamaan.

Valtion ympäristöhallinnon tehtävänä on seurata valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista kaavoituksen yhteydessä. Maakuntakaavat ja kuntien yhteiset yleiskaavat alistetaan ympäristöministeriölle vahvistettavaksi. Tällöin arvioidaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottaminen. Alueellisten ympäristökeskusten tehtävänä on alueellaan valvoa, että kaavoituksessa, rakentamisessa ja muussa alueidenkäytössä otetaan huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.

Ympäristöministeriö on käynnistänyt maankäyttö- ja rakennuslain toimivuuden seurannan eri tahojen yhteistyönä. Tässä yhteydessä tarkastellaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista ja toimivuutta osana maankäyttö- ja rakennuslain ohjausjärjestelmää.

Ympäristöhallinnossa on käynnissä alueidenkäytön ja elinympäristön seurannan kehittäminen. Paikkatietoja apuna käyttäen seurataan alueidenkäytössä ja elinympäristön tilassa tapahtuvia muutoksia. Tämä seuranta antaa viitteitä siitä, mihin suuntaan alueidenkäyttö Suomessa kehittyy ja seuranta antaa suuntaa myös tavoitteiden toteutumisesta ja vaikutuksista.

EI VOIMASSA

Päätöksen voimaantulo ja toimeenpano

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.

Päätöksen voimaantulo ja toimeenpano

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2001.

Tämän päätöksen voimaan tullessa valmisteilla oleva kaava voidaan hyväksyä päätöksen estämättä 31 päivänä joulukuuta 2001 mennessä, mikäli kaavaehdotus on asetettu julkisesti nähtäville ennen päätöksen voimaantuloa.

Tämän päätöksen voimaantuloa valmistelevana oleva muu päätös tai toimenpide voidaan tämän päätöksen estämättä tehdä 31 päivänä joulukuuta 2001 mennessä.

Ympäristöministeriön tulee edistää, ohjata ja seurata päätöksen toimeenpanoa eri viranomaisten toiminnassa ja alueidenkäytön suunnittelussa.

Ympäristöministeriön tulee viimeistään viiden vuoden kuluessa päätöksen voimaantulosta arvioida päätökseen sisältyvien, alueidenkäytöllistä varautumista edellyttävien yksilöityjen hankkeiden ajantasaisuus yhteistyössä asianomaisten viranomaisten kanssa. Muilta osin päätöksen ajantasaisuutta on arvioitava tarpeen mukaan. Arviointien perusteella ympäristöministeriön on tarpeen vaatiessa huolehdittava päätöksen tarkistamisesta ja sen saattamisesta valtioneuvoston käsiteltäväksi. Ajantasaisuuden ohel-

la tavoitteiden tarkistustarvetta tulee arvioida niiden soveltamisessa mahdollisesti havaittujen ongelmien perusteella. Tavoitteiden tarkistukset on valmistettava maankäyttö- ja rakennuslain 25 §:n mukaisesti vuorovaikutuksessa eri tahojen kanssa ja eduskunnalle esitettävä mahdollisuus tarkistusten käsittelyyn.

EI VOIMASSA

Muutoksenhaku

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.

Muutoksenhaku

1.

2.

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on tämän päätöksen liitteenä.

3.

Ympäristöministeri Satu Hassi

4.

Aluesuunnitteluneuvos Ulla Koski

5.

6.

7.

8.

9.

EI VOIMASSA

Valitusosoitus

Valitusviranomainen

Valtioneuvoston päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella. Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa korkeimman hallinto-oikeuden kirjaimoon.

Valitusaika

Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään kolmantenakymmenentenä (30) päivänä päätöksen antopäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyys-päivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta, miltä kohdin muutosta haetaan, mitä muutoksia vaaditaan tehtäväksi ja millä perusteella muutosta vaaditaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmä on valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava.

Valituksen liitteet

Valituskirjaan on liitettävä

- valtioneuvoston istunnon pöytäkirjanote, johon sisältyy jäljennös valtioneuvoston päätöksestä
- asiamiehen valtakirja
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo toimitettu viranomaiselle

Valtioneuvoston istunnon pöytäkirjanote on tilattavissa valtioneuvoston kansliasta, postiosoite PL 275, 00171 Helsinki. Puhelin 09-1602043 ja 1602065.

Valituksen toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Sen voi omalla vastuulla lähettää myös postitse tai toimittaa lähetin välityksellä. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se

ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä.

Muutoksenhakijalta peritään korkeimmassa hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 1000 markkaa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Korkeimman hallinto-oikeuden
postiosoite: PL 180, 00131 Helsinki
käyntiosoite: Unioninkatu 16, 00130 Helsinki
puhelinvaihe: (09) 18531
telekopio: (09) 1853 382

Kuvailulehti

<i>Julkaisija</i>	Ympäristöministeriö Alueidenkäytön osasto			
<i>Julkaisu-aika</i>	Tammikuu 2001			
<i>Julkaisun nimi</i>	Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista			
<i>Tiivistelmä</i>	<p>Julkaisu sisältää valtioneuvoston päätöksen valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. Päätös tulee voimaan 1.6.2001.</p> <p>Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaista alueidenkäytön ohjausjärjestelmää. Tavoitteiden ensisijaisena tarkoituksena on varmistaa valtakunnallisesti merkittävien asioiden huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa. Tavoitteet antavat kaavoituksen ennako-ohjaukselle sisällöllisen perustan valtakunnallisesti merkittävissä alueidenkäytön kysymyksissä.</p> <p>Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on päätöksessä ryhmitelty kuudeksi asiakokonaisuudeksi, joita ovat 1) toimiva aluerakenne, 2) eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu, 3) kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat, 4) toimivat yhteysverkot ja energiahuolto, 5) Helsingin seudun erityiskysymykset ja 6) luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet.</p> <p>Valtioneuvoston päätös sisältää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ohella selostuksen tavoitteiden oikeusperustasta ja oikeusvaikutuksista, suhteesta muuhun lainsäädäntöön, tavoitteiden toteuttamisesta ja valmistelusta sekä yhteenvedon vaikutuksista.</p>			
<i>Asiasanat</i>	valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, maankäyttö- ja rakennuslaki			
<i>Julkaisusarjan nimi ja numero</i>	Maankäyttö- ja rakennuslaki 2000. Opas 5			
<i>Rahoittaja/ Toimeksiantaja</i>	Ympäristöministeriö			
	ISBN			
	951-37-3405-6			
	<i>Sivuja</i>	<i>Kieli</i>	<i>Luottamuksellisuus</i>	<i>Hinta</i>
	55	suomi	jukinen	
<i>Julkaisun myynti/ jakaja</i>	Oy Edita Ab, puh. (09) 5660 266, telefax (09) 5660 380			
<i>Julkaisun kustantaja</i>	Oy Edita Ab Kustannustoimitus		Oy Edita Ab, Helsinki 2001	
<i>Muut tiedot</i>				

